

Üniversitelerde Öğrenci Toplulukları: Çeşitlilik Üzerine Bir İçerik Analizi

Ömür Hakan KUZU*

Atf için:

Kuzu, Ö. H. (2021). Üniversitelerde öğrenci toplulukları: çeşitlilik üzerine bir içerik analizi. *Journal of Qualitative Research in Education*, 27, 52-73. doi:10.14689/enad.27.4

Öz: Üniversitelerdeki öğrenci toplulukları, öğrencilerin meslekî ve akademik kazanımlarına da destek olacak şekilde kişisel, bilişsel ve sosyal gelişimleri başta olmak üzere birçok becerilerin ve yeterliliklerin kazanılması açısından önemlidir. Bu çalışma, Türkiye’deki devlet üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının adları üzerinden faaliyet alanlarına göre ve üniversite türlerine göre nasıl çeşitlendiğini ortaya koymayı amaçlayan betimsel bir durum çalışmasıdır. Ocak-Şubat 2020 itibariyle Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversiteleri toplam sayısı 207 olup; bu üniversitelerden 175’inin internet sayfalarından 11.106 adet öğrenci toplulukları bilgisine ulaşılmıştır. Çalışmada; öğrenci toplulukları, erişim bilgileri ve üniversite öğrenci sayıları açısından değerlendirilmiş ve topluluk adları içerik analizi yöntemiyle kodlanmıştır. Analizler sonucunda öğrenci toplulukları, üç tema, sekiz kategori ve on dokuz kod altında sınıflandırılmıştır. Çalışma sonucunda, Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının bilgilerine erişim ve üniversite internet sayfalarındaki ve diğer sosyal medya ortamlarındaki görünürlük düzeylerinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmış ve bazı öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, öğrenci toplulukları, içerik analizi

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 17.05.2020

Düzeltilme Tarihi: 29.05.2021

Kabul Tarihi: 20.05.2021

Makale Türü

Araştırma

© 2021 ANI Yayıncılık. Tüm hakları saklıdır.

* Sorumlu Yazar: Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye, e-mail: ohkuzu@selcuk.edu.tr

Çıkar Çatışması Beyanı: Yok

Giriş

Günümüz yükseköğretim kurumlarının dünyadaki ekonomik, politik ve sosyal gelişmelerden kaynaklı değişimlerden etkilenmeleri neticesinde artık üçüncü (Wissema, 2009) ve dördüncü (Lukovics ve Zuti, 2015) kuşak kurumlar olarak daha çok bilgi kullanımına odaklanmış böylelikle de 2000'li yılların başından bu yana sektörle girişimci ve yenilikçi işbirliklerine (Etzkowitz ve Leydesdorff, 2000) yönelmiş bir üniversite anlayışı başarı modeli olarak kabul edilmiştir. Üniversitelerin eğitim, araştırma ve toplumsal hizmet gibi misyonlarının yanı sıra en önemli rolleri ülkelerinin kalkınmasına yönelik katkıları olmuştur.

Bu da üniversiteleri, bir yandan yerel ekonomiler için proaktif bir konumda (Lukovics ve Zuti, 2013) araştırma odaklı hale getirirken (Froumin, 2011) bir yandan da uluslararası işbirlikleri ile küresel düzleme çıkarmıştır (Salmi, 2011). Bu düzlemde üniversitelerin sıralama kuruluşları tarafından derecelendirilmesi, iç ve dış değerlendirme kuruluşlarınca kalite ve akreditasyon süreçlerine tabi tutulmaları, sektörle ve diğer paydaşlarla işbirliği faaliyetleri ve son olarak araştırma misyonunun daha da ön plana çıkarılması gibi sonuçlar kaçınılmaz hale gelmiş ve en genel tabirle tüm bu süreçlerin adı da "dünya çapında üniversite" mottosu ile çerçevelendirilmiştir (Altbach, 2011).

Bununla beraber dünyada bilgi ve iletişim ile ilgili yaşanan en önemli değişim serüveni olan dijitalleşme de bütün sosyo-ekonomik yapı ve sistemler gibi üniversiteleri de etkilemeye başlamıştır. Hatta yükseköğretimde teknolojiye kaynaklı bir dönüşümün de ötesinde; paydaş ihtiyaçlarının ve davranışlarının -önceden- belirlenebildiği, değişen rekabet ortamında hizmetlerden yararlanan kullanıcıların/yararlanıcıların istekleri doğrultusunda eğitim, araştırma ve toplum hizmetlerinin verildiği bu anlamda da yeni çalışma modellerinin oluşturulduğu bir değişim sürecine girilmiştir (Seres vd., 2018).

Yükseköğretimdeki uluslararasılaşma ve dijitalleşme gibi üzerinde çok durulan iki büyük etkenin en temel ortak noktası, her ikisinin de daha işbirlikçi ve daha kendine özgü/bireyselleşmiş bir araştırmacı ve öğrenci profili ekseninde çözüm üretmeleri olmuştur. Önemli bir paradoksu barındırsa da günümüzde başarılı bir üniversiteyi temsil eden birçok faktörün yanı sıra en önemli göstergenin nitelikli öğrenciler/mezunlar olduğu karşı konulmaz bir gerçek olmuştur. Bu göstergelyi önemli kılan ise; üniversitenin yukarıda açıklanan değişim gereği, iş gücü talebi ve bilgi ekonomisi üzerine kurulu sektörün taleplerine cevap verme zorunluluğu olmuştur (Gallagher, 2011). Böylelikle profesyonel iş yapabilme yeteneği ya da kariyer başarısı/tercih edilirliliği, üniversitenin başarısı kabul edilince; üniversiteler de en önemli paydaş olarak öğrencileri görmeye başlamıştır (Sears ve Hall, 2000).

Öğrencilerin önemli bir paydaş olarak görülmesi ise onların sadece üniversiteye öğretim için gelen bir dış paydaş olarak değil; içeride bizatihi bu süreçten etkilenen ve en nihayetinde de etkileyen iç paydaş olarak görülmesi anlamına gelmektedir. Nitekim işletme yönetimi anlayışı olan paydaş teorilerinin yükseköğretim kurumlarına uygulanması konusu ile ilgili Burrows'un Çoklu Mercekler teorisine göre (Avcı vd.,

2015); öğrenciler, yükseköğretim kurumlarına kayıt olma potansiyelleri açısından dış paydaş olarak görülse de; öğrenime başladıklarında içerideki akademik ve bilimsel faaliyetlerin odağında yer almaları nedeniyle önemli birer iç paydaşlardır. Bu anlamda paydaşlarla ilgili yaptığı tehdit ve işbirliği 'threat-cooperation' sınıflandırmasına göre; öğrencilerin yükseköğretim kurumlarının paydaşları olarak 'low threat-high cooperation' ekseninde yer alması, öğrencilerle olan ilişkinin de katılım stratejisi üzerinde kurulmasını gerekli kılmaktadır (Burrows, 1999).

Diğer bir paydaş analizi olan Mitchell vd., (1997)'un teorisinde dayandırdığı güç, meşruiyet ve zorunluluk/kaçınılmazlık ayırımına göre önce paydaşın tanımı yapılmış ve yaptığı özellikler farklılaşmasına göre paydaşlar üzerine dikkat çekme kuramlarına bir dinamizm getirilmiştir. Buna göre (Mitchell vd., 1997): (1) Paydaş nitelikleri değişkendir, sabit değildir. (2) Paydaş nitelikleri, nesnel olarak değil; toplumsal olarak inşa edilmektedir. (3) Paydaş davranışlarında bilinç ve kasıtlı uygulamalar olabileceği gibi aksi durum da söz konusu olabilir.

Öğrenciler bu anlamda yasal/meşru ve kaçınılmaz paydaş konumundadırlar. Bir başka deyişle öğrenciler, kurum çıkarlarıyla birebir bağımlı paydaşlardır ki; bu da öğrencilerin, kurumun meşruiyeti gibi meşru paydaş olarak nitelenmelerini gerektirmektedir. Öte yandan öğrencilerden beklenen faydalar (örneğin mezuniyetleri ve gelecek kariyerleri), öğrencilerin kendileri ve yükseköğretim kurumları için kaçınılmaz ve belirleyici konuma geçmelerine neden olmaktadır (Mitchell vd., 1997). Bu aynı zamanda, yükseköğretim kurumlarında karar alma, kurumsal yaşam, çoklu kültür ve birbirleri ve çevreyle olan ilişkileri açısından da (Bergan, 2004) öğrencilerin önemli birer paydaş olarak görülmesi anlamına gelmektedir.

Uzun yıllar sosyo-ekonomik ve politik gelişmelerden izole faaliyetlerini sürdüren üniversitelerin son yüzyılda topluma hizmet anlamında toplumla ilişkiler içine girmesi ile (dışsal ilişkilerle) ortaya çıkan paydaş yaklaşımı (Bjorkquist, 2008) esasen üniversitelerin içsel bir değerlendirmeye bağlı olmalarına da neden olmuştur. İşte bu noktada, öğrenciler, içsel değerlendirmelerin merkezinde kilit rollere sahip paydaşlar haline gelmişlerdir. Pek çok üniversitenin stratejik planlarında öğrenciler paydaş kategorisi açısından kurumdan etkilendikleri ve onları etkilediği şeklinde tanımlanmaktadır (Hoştut, 2018). Ayrıca öğrenciler günümüzde üniversitelerin akademik hareketliliği içinde bilgi toplumunun temel bileşenleri olarak görülmektedir (Sehoole ve Lee, 2020). Öğrenci toplulukları da bazı üniversitelerin paydaş analizinde en önemli paydaşlardan biri olarak sınıflandırılmaktadır (Hoştut, 2018).

Bu gelişmelerin eğitim ve araştırmada birbirinden farklı uygulamalarına rastlanılsa da üniversitelerin topluma hizmet misyonu gereği öğrenciyi merkeze alarak sadece eğitim ve araştırma faaliyetleri açısından değil tüm faaliyetlerde öğrencilerle birlikte hareket etmesi (karar mekanizmalarına dâhil etmesi) ve üniversitelerin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi gibi pratikler, hızla yaygınlaşmaktadır. Bu, öncelikle öğrencilerin yükseköğrenimleri sırasındaki bireysel anlamda bir katılım 'involvement' anlamına gelmekte (Astin, 1984; Cooper vd., 1994; Terenzini vd., 1996); ikinci olarak da

kurum/örgüt içi kararlara katılım 'participation' ve karar alma süreçlerinde yer alma 'being involved in the decision-making process' anlamına (Lizzio ve Wilson, 2009; Menon, 2003; Zuo ve Ratsoy, 1999) gelmektedir.

Bireysel ya da toplumsal anlamda öğrencilerin paydaş olmaları (Jongbloed vd., 2008) ve kurumda alınan kararlardan en çok etkilenen kesim olmaları nedenleriyle yönetim/yönetişim pratiğinin içinde yer almaları (Johnson, 1991; Richter ve Tjosvold, 1980) sonucunda üniversiteler öğrenci merkezli kurumlar haline gelmişlerdir. Üniversitelerde öğrenci merkezliliğin en bilinen uygulaması ise "öğrenci klupleri"* örgütlenmelerinde ortaya çıkmıştır.

Öğrenci katılımın somutlaşmasına ve kurumsallaşmasına katkı sunan öğrenci topluluklarının öğrencilerin bilişsel gelişimleri (Terenzini vd., 1996) başta olmak üzere eğitimsel katılım, derse katılım, kariyer planlaması, yaşam tarzı planlaması, kültürel ve sosyal katılım ve akademik özerklik anlamlarında birçok sosyo-psikolojik/psiko-sosyal katkıları olduğu (Cooper vd., 1994) belirtilmiştir. Öğrencilerin "akademik deneyimlerine ayırdığı fiziksel ve psikolojik enerji" olarak tanımlanan (Astin, 1984) katılımın somut hale geldiği öğrenci toplulukları, öğrenci-akran etkileşimi sayesinde akademik öğrenmeyi pekiştirmekte ve ayrıca kampüs faaliyetleri ile ilgili politikaların, felsefi veya politik düşüncelerin, kişisel/toplumsal sorunların ve sanatta, bilimde, teknolojiye veya uluslararası ilişkilerde yer alan gündemlerin tartışıldığı alanlar olarak üniversite kampüslerinin başka sosyal alanlara dönüşmesine katkı sunmaktadır (Schlossberg, 1989). Bu da öğrencilerin kendilerini önemli hissetmelerine ve üniversiteleri ile olan bağlılık ilişkilerinde olumlu yansımaları neden olmaktadır (Pascarella ve Terenzini, 2005).

Öğrenci toplulukları, öğrencilerin üniversitelerine olan bağlılıkları anlamında da önemli görülmektedir. Zira üniversite yaşamına alışmada akademik faktörlerin etkisi kadar kampüs/üniversite yaşamının sosyal dokusuna kişisel entegrasyonun ve uyumun da önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir (Gerdes ve Mallinckrodt, 1994). Literatürde (Ewing vd., 2009; Foreman ve Retallick, 2013; Webber vd., 2013) üniversite öğrencilerinin kampüs yaşamının sosyal yönleriyle meşgul olduklarında yani öğrenci topluluklarına aktif olarak katılım sağladıklarında, öğrenmelerini ve kişisel gelişimlerini ve hatta akademik başarılarını artırdıkları ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır (Huang ve Chang, 2004). Hatta bu topluluklardaki liderlik görevlerinin de benzer şekilde kariyerlerine, akademik başarılarına ve birtakım sosyal beceriler geliştirmelerine katkıda bulunduğu ifade edilmektedir (Logue vd., 2005). Yine benzer şekilde öğrencilerin profesyonel organizasyonlara katılımının onlara liderlik, takım çalışması, güven ve zaman yönetimi gibi beceriler kazandırdığı (Phillips vd., 2015) belirtilmektedir.

* Türk yükseköğretimi sisteminde öğrenci örgütlenmeleri 'student organizations' açısından hem öğrenci topluluğu 'student society/community' hem de öğrenci kulübü 'student club' ifadeleri kullanılmaktadır. Bu çalışmada gerek kavram birliği gerekse kullanım oranının gittikçe artması açısından öğrenci kulübü tanımlaması tercih edilmiştir. Çalışmanın Türkçe versiyonunda ise öğrenci topluluğu ifadesi tercih edilmiştir.

Öğrenci topluluklarının öğrencilerdeki bu ve benzeri birçok olumlu katkısı, onun hizmet öğrenmesi adıyla, deneyimsel eğitim, sorun odaklı/temelli eğitim ve dayanışmacı öğrenme gibi bir pedagojik yöntem olarak öğrenme süreçlerinde kullanılmasına bile neden olmuştur. Öğrenci topluluklarına katılımın pedagojik bir yöntem olarak derslerin öğretilmesinde de kullanılmasını ifade eden hizmet öğrenmesi, öğrenci katılımının şu fonksiyonlarını içermektedir (Chi, 2000; Jones ve Abes, 2004; Pascarella ve Terenzini, 2005; Smith, 1994): (1) Öğrencilerin sosyal hareketler ve politik sistemlere katılımı, (2) Öğrencilerin başkalarına yardım etmek, toplumun sorunlarını anlamak ve gelecekte öteki merkezli 'other-oriented' tutumlarını artırmalarına katkı sunacak gönüllü işlerde çalışmak anlamında toplumsal hizmetlere katılımı, (3) Sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri algılamaları, (4) Bu eşitsizlikleri bireylere değil sisteme atfetme eğilimleri, (5) Sosyal sorumluluk duygusu.

Literatürde öğrenci topluluklarının öğrencilerin psikolojik, sosyal ve sosyo-ekonomik kazanımlarına katkısı noktasında topluluk faaliyetlerine katılma nedenleri ve bu toplulukların ne tür kazanımlar edindirdiği ile ilgili tartışmalar da önemli bir yer tutmaktadır. Bu konularla ilgili olarak; öğrencilerin kimlik ve ifade aracı olarak gördükleri sanatsal, sportif ve akademik toplulukların (Dugan, 2013) öğrencilerde hem akademik başarıları artırma (Pascarella ve Terenzini, 2005) hem de bireysel, sosyal ve yurttaşlık bilinci gelişimleri sağlama (Dugan ve Komives, 2007) gibi etkileri olduğu ifade edilmektedir.

Özetle kurumsal ve yapısal anlamda "katılımcı kültür" anlayışına katkı sunan öğrenci topluluklarının gençler üzerindeki "sosyalleşme", "uyum", "verimlilik" ve "insani/evrensel/entelektüel kazanımlar" açılarından da eğitim ve hatta araştırma faaliyetlerine dolaylı katkılar sundukları görülmektedir. Bu nedenle öğrenci topluluklarının üniversitelerin değişim sürecinde küreselleşme ve kitleselleşme ile birlikte ortaya çıkan kalite sorunlarına öğrenci merkezli/katılımlı eğitim-öğretim önerilerinin de tamamlayıcısı olarak çözümler geliştirmede ipuçları sunabilecek yapılanmalar olarak ele alınması kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu anlamda da öğrenciler tarafından "hangi tür öğrenci topluluklarda nasıl faaliyetlere girdikleri, ne tür kazanımlar elde ettikleri ve bu topluluklardan beklentileri" gibi konuların daha fazla örneklemeler üzerinden çalışılması öğrenci memnuniyeti ve üniversitelerin temel misyonları açısından önem arz etmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın amacı, Türkiye üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının hangi alanlarda yoğunlaştığı (benzeştiği) ve üniversitelerde nasıl farklılaştığı (çeşitlendiği) durumlarını tespit etmektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır: (1) Türk üniversitelerindeki öğrenci toplulukları, üniversite türlerine göre nasıl bir dağılım göstermektedir? (2) Türk üniversitelerindeki öğrenci toplulukları, adlarına ve faaliyet alanlarına göre nasıl bir çeşitlilik göstermektedir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma, Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının adları üzerinden faaliyet alanlarının dağılımını göstermek amacıyla durum çalışması modeli kullanılarak tasarlanmıştır. Örnek olay, birçok veri türünün uygulanarak bir durum ya da fenomene gerçek hayattaki bağlamıyla bakılması için kullanılan bir yöntemdir (Cohen vd., 2007). Yıldırım ve Şimşek (2008)'e göre durum çalışması, bir veya daha fazla olayın kendi sınırları içerisinde (çevre, zaman vb.) bütünsel olarak analiz edilmesini sağlar. Ayrıca Creswell (2007)'e göre bir durum çalışması, derinlemesine incelediği durumları ve durumsal temaları betimleyen nitel bir çalışmadır. Bu çalışmada Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının faaliyet alanlarına ve üniversitelerdeki farklılıklarına göre dağılımlarının (frekanslarının) belirlenmesi amaçlandığı için örnek olay deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Ulaşılmak istenen (hedeflenen) grubun tamamından bilgi sahibi olunabilmesi için hedef evrenin tamamı (Türk üniversiteleri) çalışmaya dâhil edilmiştir. Bir araştırmada hedef evrene ilişkin mümkün olduğunca genellenebilir yargılar oluşturmak amaçlandığından hedef evren; araştırmacının incelediği, ilgi duyduğu ve yaptığı çalışmaları sonucu belirlediği ve sonuçları genellemek istediği evrendir (McMillan, 1996). Bu çalışmada Türk üniversitelerinin tamamındaki öğrenci topluluklarına ulaşmak hedeflendiğinden çalışma grubu da evrenin tamamı olmuştur.

Çalışmada öncelikle Türk üniversitelerinin güncel sayısına ve bilgilerine ulaşmak için ülkedeki "yükseköğretim sistemini düzenleyen ve yükseköğretim kurumlarının faaliyetlerine yön veren bir üst kuruluş olan Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) veri tabanlarından faydalanılmıştır (YÖK, 2020). Çalışmanın yapıldığı Aralık 2019-Ocak 2020 ayı itibariyle Türkiye'de 207 üniversite bulunmakta olup; bunların 129'u devlet (kamu) ve 78'i vakıf (özel) üniversitesidir. 78 vakıf üniversitesinin 5 adedinin bünyesinde sadece meslek yüksekokulu olduğundan vakıf meslek yüksekokulu şeklinde adlandırılmaktadır. Çalışmada bu vakıf meslek yüksekokullarındaki öğrenci toplulukları da incelenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama sürecinde "doküman analizi" yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, nitel araştırmalarda analiz yapmak amacıyla yazılı veya görsel dokümanların incelenerek, anlamlar çıkarılması ve yorumlanması için kullanılan bir yöntemdir (Corbin ve Strauss, 2008). 207 Türk üniversitesinin internet sitelerinden veriler temin edilmiştir. Yeni öğrenci topluluklarının kurulması ve/veya kapanması gibi değişikliklerden olabildiğince az etkilenmek için veriler 5-10 günlük bir süreçte toplanmıştır. Devlet ve vakıf üniversitelerinin karşılaştırmalarının yapılabilmesi için ayrı bir dosyalama sistemi uygulanmıştır. Öğrenci toplulukları verileri, değerlendirmek ve

sistematiik hale getirmek için (Coffey ve Atkinson, 1996) Excell dosyasında alfabetik üniversite listesine göre girilmiştir. Ayrıca dosyada karşılaştırma analizleri yapabilmek için; üniversitenin internet sitesindeki link yeri/menü başlığı bilgisine, temel tanıtım unsurlarına ve üniversitelerin toplam öğrenci sayısı bilgilerine de yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Üniversitelerin öğrenci topluluklarına dayalı verilerin toplanması 2019 Aralık-2020 Ocak aylarında gerçekleştirilmiştir. Çalışmada 15 devlet üniversitesinin, 16 vakıf üniversitesinin de 1 adet de vakıf meslek yüksekokulunun olmak üzere toplamda 32 üniversitenin internet sitelerinde öğrenci toplulukları bilgisi yer almadığı için veri elde edilememiştir. Geriye kalan 114 devlet üniversitesine ait 8.392 ve 61 vakıf üniversitesine ait 2.714 olmak üzere toplamda 175 (%85'i) üniversiteye ait 11.106 öğrenci topluluğu verisine ulaşılmıştır.

Öğrenci topluluklarının adlarına göre faaliyet alanları durumunu tespit etmek amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde, verilerin kodlanması, temaların/kategorilerin bulunması, kodların ve temaların/kategorilerin düzenlenmesi ve bulguların yorumlanması şeklinde dört aşama bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada da, ilkin öğrenci topluluklarının adlarına göre kodlamaları yapılmıştır. İsimlerine göre faaliyetleri ile ilgili herhangi bir tespitite/çıkarmada bulunulamayan öğrenci toplulukları için (son kodlamada 433 adet) üniversitenin internet sayfasında ve/veya (varsa) sosyal medya hesapları ile ilgili bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu şekilde de bilgilere ulaşılamayan topluluklar için başka üniversitelerdeki benzer adlardaki başka topluluklar ölçüt alınarak kodlama yapılmıştır. Bu aşamadan sonra kodlar, kategoriler ve temalar bir meslektaşın yardımıyla tekrar kontrol edilmiştir. Aynı ad altındaki öğrenci topluluklarından farklı kodlama yapılanlar tek kod altında birleştirilmiştir. Sonuç olarak öğrenci toplulukları, üç tema, sekiz kategori ve on dokuz kod altında sınıflandırılmıştır. Gerekli düzeltmelerden sonra kodlar sayısal hale getirilmiş son olarak da elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Kelime ve veri analizinde Voyant Tools ve Excell programları kullanılmıştır. Voyant Tools, metinleri analiz etmek için yirmiden fazla görselleştirme aracı kullanan web tabanlı bir uygulamadır (Cortés-Sánchez, 2017).

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada iç geçerlik için araştırmacı üçgenleme (Denzin, 1970, aktaran Fusch vd., 2018) tekniği kullanılmıştır. Verilerin toplanması ve analizi (adlara göre faaliyet alanlarının belirlenmesi aşamasında) sürecinde iki ayrı uzman akademisyenden katkı alınmıştır. Dış geçerlik için, verilerin toplanması ve analizi süreci detaylandırılmış ve tüm süreçlerde sistematiik bir yol takip edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca ikincil kaynaklardan (üniversite web sayfalarından) elde edilen bilgilerin doğrudan örnek aktarımına da yer verilmiştir.

Çalışmada iç güvenilirlik için Miles ve Huberman (1994)'ın görüş birliği benzerliği formülü ($\Delta = C \div (C + \delta) \times 100$) esas alınmıştır. Bu formülde, Δ : güvenilirlik, C: anlaşma sayısı, δ : anlaşmazlıkların sayısıdır. Araştırmacıların aynı çıktı üzerinden ilk kodlamalarda %73 oranında (ismine göre faaliyet alanı ile ilgili çıkarımda bulunulamayacak topluluklar hariç) görüş birliği elde edilmiştir. Görüş birliğinin sağlanması için ilk olarak; farklı olan kodlamalar tespit edilmiş ve üçüncü araştırmacının da görüşü alınarak topluluğun faaliyet alanı ile ilgili son karara varılmıştır. İkinci bir yöntem olarak da topluluğun internet ortamında detaylı bilgisi varsa ona ulaşılmış ve faaliyetlerinden kodlama ve kategori için çıkarımda bulunulmuştur. İkinci kodlamada görüş birliği oranı %84 oranına çıkarılmıştır. İsmine göre faaliyet alanı ile ilgili çıkarımda bulunulamayan dolayısıyla hiçbir kategoride kodlanamayan ve hakkında internet ortamında hiçbir detaylı bilgiye ulaşılamayan sekiz topluluk, tüm toplulukların en genel amacının "sosyalleşme" olduğu varsayımından hareketle "eğlence ve sosyalleşme" kodu altında değerlendirilmiştir. Çalışmanın dış güvenilirliği için veriler ile ilgili kodlama notları hem çıktı hem de bilgisayar dosyası olarak saklanmıştır.

Bulgular

Çalışmada elde edilen bulgular iki ana başlıkta incelenmiştir. İlk kısımda öğrenci toplulukları ile ilgili nitel bilgilere yer verilmiştir. İkinci kısımda ise öğrenci toplulukları, üniversite türlerine ve faaliyet alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Çalışmada ilk olarak; üniversitelerin internet sayfalarından ulaşılan öğrenci toplulukları ile ilgili gerekli bilgilerin olup olmaması, internet sitesindeki erişim yeri ve kelime sıklığı açılarından bir değerlendirmede bulunulmuştur. Tablo 1'de devlet üniversiteleri ile ilgili tanımlayıcı bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1'e göre devlet üniversitelerinin 102 (%79) ve vakıf üniversitelerinin ise 53 (%68) adedinde öğrenci topluluklarının iletişim adresi, başkanı, danışman öğretim elemanı ve amacı gibi temel konularda tanıtım bilgilerine yer verildiği görülmektedir. Bu örnekler arasında Afyon Kocatepe ve Akdeniz Üniversitelerinin öğrenci topluluklarının faaliyetleriyle ilgili sitelerindeki *istatistiksel analizleri*, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi'nin *etkinlik puanlamaları*, Pamukkale Üniversitesi'nin *bilgi sistemi portalı* ve Orta Doğu Üniversitesi'nin topluluklarının *videolu tanıtımları* toplulukların amaçları, faaliyetleri ve görünürlükleri açılarından farklı örnekler olarak gösterilebilir. Bununla beraber internet sayfalarında öğrenci toplulukları ile ilgili detaylı bilgilere yer vermeyen üniversitelere ülkenin yeni kurulan devlet üniversitelerinden Ankara Hacı Bayram, Ankara Sosyal Bilimler ve Erzurum Teknik Üniversiteleri ve köklü devlet üniversitelerinden Bursa Uludağ, Dicle ve Fırat Üniversiteleri örnek olarak gösterilebilir (Adı geçen üniversitelerin internet ana sayfaları en son 15.02.2020 tarihinde tekrar kontrol edilmiştir).

Tablo 1.

Türk Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Öğrenci Toplulukları Tanımlayıcı Bilgiler

Göstergeler	Devlet Üniversiteleri		Vakıf Üniversiteleri	
	İçerik	Sayı	İçerik	Sayı
Bilgi durumu	Detaylı bilgi var	102	Detaylı bilgi var	53
	Detaylı bilgi yok	12	Detaylı bilgi yok	8
	Hiç veri yok	15	Hiç veri yok	17
İnternetteki yeri	İdari menüde	60	İdari menüde	10
	Ayrı menüde	54	Ayrı menüde	51
	Hiç veri yok	15	Hiç veri yok	17
En fazla tekrar kelime	Genç	538	Genç	83
	Kültür	250	Sosyal	74
	Düşünce	247	Düşünce	59
	Türk	241	Tiyatro	54
	Sosyal	199	Türk	54
En az tekrar kelime	Araştırma	50	Uni	19
	Toplum	51	Sorumluluk	19
	Kadın	51	Okçuluk	19
	Turizm	52	Medya	19
	Bilgi	52	Halk	19

Not: Kelime ve veri analizlerinde Voyant Tools ve Excell programlarından faydalanılmıştır.

Tablo 1’de ikinci olarak devlet ve vakıf üniversitelerinin internet sitelerinde ulaşıldıkları menü başlığı ile ilgili bir değerlendirmede bulunulmuştur. Tablo 1’e göre devlet üniversitelerinin yarıya yakını (n=60) ve vakıf üniversitelerinin ise çok azı (n=10) öğrenci toplulukları faaliyetlerinden sorumlu olan ve Rektörlüğe bağlı bir daire başkanlığı olarak faaliyetlerini yürüten Sağlık, Spor ve Kültür Faaliyetleri Daire Başkanlığı’na ait “İdari Yapı” adlı internet menüsü altında öğrenci toplulukları ile ilgili bilgilere yer vermektedir. Bununla beraber devlet üniversitelerinin diğer yarısının (n=54) ve vakıf üniversitelerinde de büyük bir bölümünün (n= 51) öğrenci toplulukları ile ilgili bilgilere öğrencinin doğrudan ulaşımını kolaylaştıran “öğrenci, aday öğrenci ve kampüste yaşam” gibi menü başlıkları altında yer verdiği görülmektedir. Bununla ilgili İstanbul Okan Üniversitesi’ndeki Öğrenci Dekanlığı, Gazi Üniversitesi’ndeki Öğrenci Topluluklarından Sorumlu Rektör Danışmanlığı, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi’ndeki Öğrenci Toplulukları Yönetimi Birimi ve Selçuk Üniversitesi’ndeki Öğrenci Toplulukları Koordinatörlüğü uygulamaları konunun önemi açısından farklı örnekler olarak gösterilebilir.

Öte yandan Tablo 1’de de görüldüğü üzere devlet üniversitelerinin öğrenci topluluk adlarında en fazla sıklıkla tekrar eden kelimelerin; sırasıyla genç (n=538), kültür (n=250), düşünce (n=247), Türk (n=241) ve sosyal (n=199) ve vakıf üniversitelerinde de genç (n=83), sosyal (n=74), düşünce (n=59), tiyatro (n=54) ve Türk (n=54) kelimeleri olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenci toplulukları ile ilgili olarak yapılan nicel değerlendirmeler açısından da üniversitelerin türlerine göre öğrenci topluluğu sayıları ile kampüs öğrenci sayıları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Tablo 2, 3, 4 ve 5’te en fazla ve en az öğrenci topluluğu bulunan 10 Türk üniversitesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 2.

En Fazla Sayıda Öğrenci Topluluğu Bulunan 10 Türk Devlet Üniversitesi

Üniversite Adı	Öğrenci Topluluğu Sayısı (A)	Öğrenci Sayısı (B)	Öğrenci Başına Öğrenci Topluluğu Sayısı (%) (A/B)
İstanbul	223	85.620	0,26
Marmara	197	77.492	0,25
Sakarya	180	54.517	0,33
Bursa Uludağ	176	70.607	0,24
Çanakkale Onsekiz Mart	158	47.219	0,33
Pamukkale	154	54.556	0,28
Hacettepe	151	52.007	0,29
Sivas Cumhuriyet	148	51.751	0,28
Dicle	145	29.466	0,49
Erciyes	142	50.283	0,28

Not: Üniversitelerin öğrenci sayıları 2018-2019 akademik yılı verilerine ait olup, Yükseköğretim Kurulu internet sayfasının istatistiklerinden ulaşılmıştır (Erişim Tarihi: 10.02.2020).

Tablo 2’de görüldüğü üzere verilerine ulaşılan Türk devlet üniversiteleri arasında en fazla öğrenci topluluğu bulunan üniversitenin ülkenin ilk üniversitesi olan (kuruluşu Osmanlı İmparatorluğu zamanına dayanan) İstanbul Üniversitesi (n=223) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. İlk on listede yer alan Marmara, Bursa Uludağ, Hacettepe, Sivas, Dicle ve Erciyes üniversiteleri en fazla öğrenci topluluğu bulunan kuruluş tarihi itibariyle diğerlerine göre eski devlet üniversitelerine örnek gösterilebilir. Tablo 2’deki bir diğer önemli bulgu ise devlet üniversitelerinin genelde 50.000’in üzerinde yer alan öğrenci sayılarındaki fazlalık nedeniyle öğrenci başına topluluk sayısının ortalama 0,30% gibi düşük bir oranda olmasıdır. Tablo 3’te en az sayıda öğrenci topluluğu bulunan 10 Türk devlet üniversitesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir:

Tablo 3.

En Az Sayıda Öğrenci Topluluğu Bulunan 10 Türk Devlet Üniversitesi

Üniversite Adı	Öğrenci Topluluğu Sayısı (A)	Öğrenci Sayısı (B)	Öğrenci Başına Öğrenci Topluluğu Sayısı (%) (A/B)
Ardahan	10	5.017	0,19
Tarsus	11	2.458	0,44
Ankara Sosyal Bilimler	12	1.070	0,33
Eskişehir Teknik	12	14.320	0,08
Erzurum Teknik	14	4.132	0,33
İzmir Bakırçay	14	831	0,33
Mimar Sinan	14	10.886	0,12
Sakarya Uygulamalı Bilimler	14	23.424	0,05
Batman	16	12.203	0,13
Trabzon	19	13.255	0,14

Not: Üniversitelerin öğrenci sayıları 2018-2019 akademik yılı verilerine ait olup, Yükseköğretim Kurulu internet sayfasının istatistiklerinden ulaşılmıştır (Erişim Tarihi: 10.02.2020).

Tablo 3’te görüldüğü üzere devlet üniversiteleri arasında en az öğrenci topluluğu bulunan üniversite Ardahan Üniversitesi (n=10) olmuştur. Listede yer alan

üniversitelerin butik ve eski tarihli bir üniversite olan Mimar Sinan Üniversitesi hariç diğer üniversitelerin çoğunlukla yeni kurulan devlet üniversiteleri olduğu görülmektedir. Öte yandan az sayıda öğrenci topluluğa sahip devlet üniversitelerinde öğrenci başına topluluk sayısı oranının da ortalama 0,20% gibi düşük bir düzeyde olduğu görülmüştür.

Tablo 4'te en fazla öğrenci topluluğu bulunan 10 vakıf üniversitesi gösterilmektedir:

Tablo 4.

En Fazla Sayıda Öğrenci Topluluğu Bulunan 10 Türk Vakıf Üniversitesi

Üniversite Adı	Öğrenci Topluluğu Sayısı (A)	Öğrenci Sayısı (B)	Öğrenci Başına Öğrenci Topluluğu Sayısı (%) (A/B)
Başkent	120	16.728	0,71
İ. D. Bilkent	110	12.185	0,90
İstanbul Medipol	97	30.616	0,31
İstanbul Bilgi	92	25.624	0,35
İstanbul Kültür	86	15.697	0,54
Üsküdar	79	18.983	0,41
İstanbul Okan	76	22.586	0,33
Çankaya	73	8.148	0,89
İstinye	72	5.448	1,32
TOBB Ekonomi ve Teknoloji	70	6.052	1,15

Not: Üniversitelerin öğrenci sayıları 2018-2019 akademik yılı verilerine ait olup, Yükseköğretim Kurulu internet sayfasının istatistiklerinden ulaşılmıştır (Erişim Tarihi: 10.02.2020).

Tablo 4'e göre öğrenci topluluğu en fazla olan vakıf üniversitesi Başkent Üniversitesi'dir (n=120). Listede yer alan diğer üniversitelerin de, İ. D. Bilkent, İstanbul Bilgi, İstanbul Okan ve TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversiteleri örneklerinde olduğu gibi kuruluş tarihleri göreceli olarak eski olan üniversiteler olduğu ifade edilebilir. Vakıf üniversitelerinin öğrenci sayılarının daha da az olması nedeniyle öğrenci başına topluluk sayısının devlet üniversitelerinin üzerinde bir ortalama oranda (0.70%) olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 5'te vakıf üniversiteleri arasında en az öğrenci topluluğu bulunan üniversitelerin bilgisine yer verilmiştir. Tablo 5'te yer alan vakıf üniversiteleri arasında en az öğrenci topluluğu bulunan üniversitenin Alanya HEP Üniversitesi (n=5) olduğu ve diğer üniversitelerinin çoğunun da yeni kurulan üniversiteler olduğu görülmüştür. Listedeki üniversitelerin öğrenci başına topluluk sayısı oranı ise 0,55% düzeyindedir.

Tablo 5.

En Az Sayıda Öğrenci Topluluğu Bulunan 10 Türk Vakıf Üniversitesi

Üniversite Adı	Öğrenci Topluluğu Sayısı (A)	Öğrenci Sayısı (B)	Öğrenci Başına Öğrenci Topluluğu Sayısı (%) (A/B)
Alanya HEP	5	421	1,18
Yüksek İhtisas	7	820	0,85
Ataşehir Adıgüzel MYO	9	1.361	0,66
İbn Haldun	11	978	1,12
Avrasya	12	6.883	0,33
Avrupa MYO	13	2.092	0,17
Hasan Kalyoncu	16	7.931	0,20
İstanbul Gelişim	17	23.739	0,07
Kapadokya	18	4.448	0,40
Piri Reis	19	3.836	0,49

Not: Üniversitelerin öğrenci sayıları 2018-2019 akademik yılı verilerine ait olup, Yükseköğretim Kurulu internet sayfasının istatistiklerinden ulaşılmıştır (Erişim Tarihi: 10.02.2020).

Çalışmada öğrenci topluluklarının adlarına ve (erişilebilen) faaliyet bilgilerine göre yapılan içerik analizinde tema olarak üniversitelerin en temel misyonları olan eğitim, araştırma ve toplumsal hizmet misyonları esas alınmıştır. Temalarla ilgili kategoriler belirlenirken de bu misyonlar ekseninde sınıflandırmalar yapılmıştır. Zira ders dışı faaliyetlerin ve öğrenci topluluklarının en temel yararı olarak; öğrencilerin kariyerlerine ve akademik başarılarına da katkısı yansıyacak bazı sosyal-bilişsel becerilerin kazanımı ve kimlik/kişilik gelişimi gibi faktörler gösterilmekte (Foubert ve Gaigner, 2006; Gellin, 2003; Guardia ve Evans, 2008; Logue et al., 2005), bu faktörler de öğrencilerin yükseköğrenimleri boyunca eğitim, araştırma kültürü ve toplumsal hizmet anlamında edindikleri yeterliliklerle ilişkilendirilmektedir (Star ve Hammer, 2008).

Çalışma kapsamında verilerine ulaşılan 175 üniversitenin öğrenci toplulukları Tablo 6, 7 ve 8’de görüldüğü üzere sekiz kategori ve on dokuz kod altında sınıflandırılmıştır. Kategoriler, “araştırma kültürü geliştirme”, “bilimsel bilgi yeterliliği artırma”, “meslekî ve akademik dayanışma”, “bilişsel ve psiko-sosyal gelişim”, “sosyal sorumluluk ve bilinç”, “sağlık ve spor”, “kültür ve sanat” ve “birlikte hareket ve faaliyet” şeklinde adlandırılmıştır.

Tablo 6.

Türk Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Öğrenci Toplulukları Kategori ve Kodları (Araştırma Temasına Göre)

Sınıflandırma		Devlet (n)	Vakıf (n)	Toplam (n)
Kategori	Kod			
1. Araştırma kültürü geliştirme (n=132)	Ar-ge - proje çalışmaları	75	17	92
	Yenilikçilik	29	11	40
2. Bilimsel bilgi yeterliliği artırma (n=394)	Bilim, bilişim ve teknoloji	173	32	205
	Dijitalleşme	102	34	136
	Havacılık ve uzay	47	6	53
Araştırma Teması Toplamı				526

Tablo 6'ya göre öğrenci topluluklarının en fazla “bilimsel bilgi yeterliliği artırma” kategorisi (n=394) içerisinde “bilim, bilişim ve teknoloji” kodu (n=205) ve “dijitalleşme” kodu (n=136) altında toplandığı görülmektedir. Bilgi, bilişim ve teknoloji ile ilgili olarak, devlet üniversitelerinden *Computer Society Kulübü*, *Teknoloji Transfer Topluluğu*, *Alternatif Enerji Sistemleri Topluluğu*, *Eğitim Teknolojileri Topluluğu* ve *Bilim Kadınları Topluluğu* ile vakıf üniversitelerinden de *Elektrikli Taşıtlar Kulübü*, *Bilim Santrali Kulübü*, *Yazılımda Gelişim Topluluğu*, *Bilişim ve Bilgi Teknolojileri Topluluğu* ve *Bilim Ofisi Kulübü* gibi öğrenci toplulukları örnek gösterilebilir. Dijitalleşme üzerine de devlet üniversitelerinden *Robotik Uygulama ve Geliştirme Topluluğu*, *Yapay Zeka ve Görüntü İşleme Topluluğu*, *Siber Güvenlik Topluluğu*, *Otonom Sistemler Topluluğu* ve *Güneş Arabası Takımı* ile vakıf üniversitelerinden de *İnsansız Araç Topluluğu*, *Nanobilim Topluluğu*, *Smart Cities Student Club*, *Kişisel Verileri Koruma Kulübü* ve *Maker Kulüp* gibi öğrenci toplulukları örnek verilebilir.

Tablo 7’de öğrenci topluluklarının en fazla yer aldığı tema olan eğitim teması altındaki kategoriler ve kodlar gösterilmektedir:

Tablo 7.

Türk Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Öğrenci Toplulukları Kategorisi ve Kodları (Eğitim Temasına Göre)

Sınıflandırma		Devlet (n)	Vakıf (n)	Toplam (n)
Kategori	Kod			
3. Meslekî ve akademik dayanışma (n=4.672)	Meslek ve bölüm birlikteliği	2.232	872	3.104
	Akademik, iş ve teknik alan ortaklığı	1.048	209	1.257
	Kariyer gelişimi ve girişimcilik/liderlik	235	76	311
4. Bilişsel ve psiko-sosyal gelişim (n=1.268)	Düşünce, tartışma ve ortak kimlik	885	226	1.111
	Kişisel gelişim ve hobi gerçekleştirme	99	58	157
Eğitim Teması Toplamı				5.940

Tablo 7’ye göre öğrenci topluluklarının en fazla “meslekî ve akademik dayanışma” kategorisi (n=4.672) içerisinde “meslek ve bölüm birlikteliği” kodu (n=3.104) ve “akademik, iş ve teknik alan ortaklığı” kodu (n=1.257) altında sınıflandırıldığı görülmektedir. Öğrenci topluluklarının bir diğer en fazla kodlandığı kategori ise “bilişsel ve psiko-sosyal gelişim” (n=1.268) olup, bu kategori içerisinde en çok “düşünce, tartışma ve ortak kimlik” (n=1.111) kodları altında öğrenci toplulukları bulunmaktadır. Meslek ve bölüm/program birlikteliği ile ilgili olarak; devlet üniversitelerinden *Ortak Noktamız Matematik Kulübü*, *Türk Tıp Öğrencileri Birliği Topluluğu (TURKMSIC)*, *Genç Hukukçular Kulübü*, *Engineering Society of Eskişehir (ESOES)*, *Mühendis Beyinler Topluluğu* ve *Hedeflere Yönelik Rehberler (Guiders to Goals –G2G) Topluluğu* ile vakıf üniversitelerinden de *Dişler Güçler Topluluğu*, *Gökkuşluğu Çocuk Gelişimi Kulübü*, *IEEE Student Branch*, *Avrupa Tıp Öğrencileri Birliği Kulübü (EMSA)*, *Ergoterapi Kulübü* ve *Kırmızı Baretliler Kulübü* örnek verilebilir. Akademik, iş ve teknik alan ortaklığı ile ilgili olarak, devlet üniversiteleri için *Göç ve Ortadoğu Topluluğu*, *Stratejik Araştırmalar Topluluğu*, *Akademik Gelişim ve İlim Topluluğu*, *Mülkiye Tarih Topluluğu* ve *Üniversite-Sanayi İşbirliği Topluluğu* ile vakıf üniversiteleri için de *Kütüphanecilik Kulübü*, *Kent*

Çalışmaları Kulübü, Türk Dünyası Araştırmaları Topluluğu, Nadir Hastalıklar Kulübü ve Çeviri Kulübü örnek gösterilebilir. Öte yandan düşünce, tartışma ve ortak kimlik ile ilgili olarak da, devlet üniversitelerinden Atatürkçü Düşünce Topluluğu, Sosyalist Düşünce Topluluğu, Ütopya Topluluğu, Fikir Atölyesi ve Münazara Kulübü ve Model Birleşmiş Milletler Topluluğu (MUN) ile vakıf üniversitelerinden de Genç Fikirler Topluluğu, Sosyal Demokrasi Kulübü, International Debating Club, TEDx ve Anadolu Gençlik Kulübü örnek verilebilir.

Tablo 8’de öğrenci topluluklarının toplumsal hizmet teması altındaki kategoriler ve kodlar gösterilmektedir:

Tablo 8.

Türk Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Öğrenci Toplulukları Kategori ve Kodları (Toplumsal Hizmet Temasına Göre)

Sınıflandırma		Devlet (n)	Vakıf (n)	Toplam (n)
Kategori	Kod			
5. Sosyal sorumluluk ve bilinç (n=1.389)	Doğal ve kültürel çevreye katkı	241	67	308
	Toplumsal sağlık ve dayanışma	582	149	731
	Pozitif ayrımcılık ve farkındalık	255	95	350
6. Sağlık ve spor (n=1.209)	Sağlık gelişimi ve sorunları	107	20	127
	Sportif faaliyetler ve organizasyonlar	793	289	1.082
7. Kültür ve sanat (n=1.382)	Kültürel farklılıklar ve faaliyetler	240	37	277
	Sanatsal oluşumlar ve faaliyetler	783	322	1.105
8. Birlikte hareket ve faaliyet (n=660)	Kardeşlik ve türdeş grup üyelikleri	347	156	503
	Eğlence ve sosyalleşme	119	38	157
Toplumsal Hizmet Teması Toplamı				4.640

Tablo 8’e göre öğrenci topluluklarının en fazla sırasıyla, “sosyal sorumluluk ve bilinç” kategorisi (n=1.389) içerisinde “toplumsal sağlık ve dayanışma” kodu (n=731), “kültür ve sanat” kategorisi (n=1.382) içerisinde “sanatsal oluşumlar ve faaliyetler” kodu (n=1.105), “sağlık ve spor” kategorisi (n=1.209) içerisinde “sportif faaliyetler ve organizasyonlar” kodu (n=1.082) ve “birlikte hareket ve faaliyet” kategorisi içerisinde de “kardeşlik ve türdeş grup çalışmaları” kodu (n=504) altında toplandığı görülmektedir. Toplumsal sağlık ve dayanışma ile ilgili olarak, öğrenci topluluklarına devlet üniversitelerinden, Lösemili Çocuklar Vakfı (LÖSEV) Topluluğu, Genç Kızılay, Genç Yeşilay, Genç Yeryüzü Doktorları Akdeniz Topluluğu ve Yaşam için El Ele Topluluğu ile vakıf üniversitelerinden de Ahbap Topluluğu, Köy Okulları Yardımlaşma Topluluğu, Sigarayla Savaş Kulübü, Arama Kurtarma (AKUT) Öğrenci Topluluğu ve Genç Gönüllüler Topluluğu örnek olarak verilebilir. Sanatsal oluşumlar ve faaliyetler üzerine, devlet üniversitelerinden Bağlama ve Anadolu Sazları Topluluğu, Bize Göre Edebiyat Topluluğu, Amatör Fotoğrafçılar Topluluğu, Biz bize Tiyatro Topluluğu ve Eşli Danslar Topluluğu ile vakıf üniversitelerinden de Klasik Türk Müziği Topluluğu, Mehmet Akif Edebiyat Topluluğu, Modern Dans Sanatları ve Halk Oyunları Kulübü, Amatör Yazarlar Topluluğu

ve *Büyülü Fener Sinema Kulübü* örnek verilebilir. Sportif faaliyetler ve organizasyonlar için, devlet üniversitelerinde *Gezi ve Kampçılık Kulübü*, *Amatör Sporlar Topluluğu*, *Elektronik Sporlar Topluluğu*, *Kadın Bayrak Futbolu* ve *Özgür Bisiklet Kulübü* ile vakıf üniversitelerinde de *Extrem* ve *Doğa Sporları Kulübü*, *Sualtı Sporları Kulübü*, *Satranç Topluluğu*, *Geleneksel Türk Okçuluğu Topluluğu* ve *Amatör ve Sportif Havaacılık Topluluğu* örnek teşkil etmektedir. Son olarak kardeşlik ve türdeş grup çalışmaları kodları altında devlet üniversitelerinden *Azerbaycan Türkiye Kardeşlik Topluluğu*, *Suriyeli Gençlik Kültür Topluluğu*, *Türk Dünyası ve Akraba Topluluğu*, *Türkmen Öğrenci Topluluğu* ve *Afrikalı Öğrenciler Topluluğu* ile vakıf üniversitelerinden de *International Student Club*, *Erasmus Student Network Topluluğu*, *Uni BJK*, *Uni Genç FB* ve *Ultraslan Uni* örnek olarak gösterilebilir.

Tartışma ve Sonuç

Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının üniversite türlerine ve adlarına göre nasıl bir dağılım gösterdiklerini betimleme amacındaki bu çalışmada; devlet üniversitelerinde vakıf üniversitelere göre ve kuruluş tarihi eski olan üniversitelerde ise yeni üniversitelere göre daha fazla sayıda öğrenci toplulukları bulunduğu görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, Mohan Bursalı ve Aksel (2016)'ın yaptığı araştırmadaki Türkiye'nin en eski 30 devlet üniversitesinden (1992 yılında kurulmuş olan) birinde 100'ün üzerinde öğrenci topluluğu bulunduğu bulgusu ile örtüşmektedir. Ayrıca Turan vd. (2017) 'nin araştırması, 2006 yılında kurulan bir devlet üniversitesinde 70 öğrenci topluluğu bulunduğunu belirtmektedir. Bu durum, bu çalışmadaki devlet üniversitelerinin yeni kurulmalarına rağmen öğrenci topluluklarının sayısının fazla olduğu bulgusu ile örtüşmektedir. Ancak devlet üniversitelerindeki öğrenci sayısının fazlalığı nedeniyle öğrenci başına topluluk sayısının göreceli olarak fazla olmadığı söylenebilir. Nitekim bu bulgu doğrultusunda Yaldır vd., (2016) öğrenci topluluklarına katılım süreçlerini basitleştirmek için bir öğrenci topluluğu yönetim bilgi sistemi uygulaması geliştirmiştir. Bu araştırmadan öğrenci başına düşen öğrenci topluluğu sayısının azlığı bulgusu, Eskici ve Aktaş (2014)'ın yaptığı çalışmada öğrencilerin kulüplere ilgisinin artırılması ve öğrenci topluluklarının daha aktif ve etkin hale getirilmesi önerisiyle paraleldir. Ayrıca üniversitelerin internet ana sayfalarında öğrenci toplulukları ile ilgili başta iletişim bilgileri olmak üzere temel bilgilere çoğunlukla yer verdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Hacettepe, Gazi, Marmara, Akdeniz, Erzincan Binali Yıldırım ve Afyon Kocatepe Üniversiteleri örneklerinde olduğu gibi bazı üniversitelerin topluluklar ile ilgili bilgileri daha detaylandırarak birtakım istatistiki ve görsel unsurlarla diğer üniversiteler açısından model teşkil edebilecek uygulamaları olduğu da gözlemlenmiştir. Bu konuda son olarak; öğrenci topluluklarının vakıf üniversitelerinin internet sayfalarında devlet üniversitelerinkinden daha fazla oranda ulaşılabilir olduğu ancak toplulukların görünürlüğü açısından ise hem devlet hem de vakıf üniversitelerinin yeterli düzeyde olmadığı ifade edilebilir.

Çalışmada öğrenci topluluklarının adları üzerinden yapılan analizler sonucunda öğrenci toplulukları sekiz kategoride gruplandırılmıştır. Bu kategorilerdeki öğrenci toplulukları sayısına göre sırasıyla şu şekildedir: a) Meslekî ve akademik dayanışma, b) Sosyal sorumluluk ve bilinç, c) Kültür ve sanat, d) Bilişsel ve psiko-sosyal gelişim, e) Sağlık ve spor, f) Birlikte hareket ve faaliyet g) Bilimsel bilgi yeterliliği artırma ve h) Araştırma kültürü geliştirme. Kategoriler arasında öğrenci topluluklarının sırasıyla en çok; “meslek ve bölüm birlikteliği”, “akademik, iş ve teknik alan ortaklığı”, “düşünce, tartışma ve ortak kimlik”, “sanatsal oluşumlar ve faaliyetler”, “sportif faaliyetler ve organizasyonlar”, “toplumsal sağlık ve dayanışma”, “kardeşlik ve türdeş grup üyelikleri”, “pozitif ayırmacılık ve farkındalık” ve “kariyer gelişimi ve girişimcilik/liderlik” kodları altında dağılım gösterdiği görülmektedir.

Çalışmada öğrenci topluluklarının en çok meslek ve bölüm/program adlandırmaları (kategorisi) altında çeşitlendikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenci topluluklarının ikinci olarak akademik araştırmalar, iş (meslek) ve teknik konularla ilgili faaliyetler üzerine çeşitlendiği görülmüştür. Bununla beraber Türk üniversitelerinde, benzer düşünceler, ideolojiler ve/veya tartışma ortamları üzerine faaliyet gösteren öğrenci topluluklarının da önemli sayıda olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgu, Dugan (2013)’in öğrenci topluluklarında faal olarak çalışan üniversite öğrencileriyle yaptığı geniş çaplı araştırmasında ortaya çıkardığı örtülü ‘latent’ faktörler ve öğrenci katılım deneyimleri ‘involvement experiences’ sınıflandırmasındaki en fazla grubu oluşturan akademik kariyerçi ‘academic careerists’ ve benzer grup üyelikleri ‘affinity group affiliates’ sınıflandırması ‘taxonomy’ bulgusuyla örtüşmektedir. Öte yandan Türk üniversitelerindeki mesleki-akademik ve düşünce topluluklarının sayıca fazla olması; “öğrencilerin öğrenci topluluklarına birçok etkenin yanı sıra bilişsel gelişimlerine katkıda bulunmaları için de katıldıkları” (Terenzini vd., 1996) saptamalarının Türk üniversiteleri için de oldukça geçerli bir durum olduğunu göstermektedir.

Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının en çok kümelenildiği ikinci bir kategori ise sosyal sorumluluk ve bilinç kategorisi olmuştur. Öğrenci toplulukları arasında toplumsal sağlık ve dayanışma amaçlı toplulukların diğer sosyal sorumluluk türü topluluklara göre daha fazla yer aldığı görülmüştür. Bununla beraber çalışmada doğal ve kültürel çevreye katkı ve pozitif ayırmacılık-farkındalık konularında da önemli sayıda ve çeşitte öğrenci topluluklarının olduğu görülmüştür. Bu durum, Türk üniversitelerindeki öğrencilerde gönüllülük ve duyarlılık gibi bilinç farkındalıklarının (Chi, 2000; Dey vd., 2010; Jones ve Abes, 2004; Pascarella & Terenzini, 2005; Smith, 1994) topluluk kurma amaçlarında önemli bir yer teşkil ettiğinin göstergesi olarak yorumlanabilir. Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının üçüncü olarak, kültür-sanat ve spor faaliyetleri ile ilgili oluşumlarda ağırlıklı olarak yoğunlaşması da Dugan (2013)’in bulgusundaki “cultural collegiates ve athletes” sınıflandırması ile örtüşmektedir. Bu durum, Cooper vd. (1994)’nin öğrenci topluluklarının kültürel/sosyal katılım işlevi saptaması ile de benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmanın bulgularına göre; mesleki/akademik, kültürel/sanatsal/sportif ve sosyal sorumluluk faaliyetleri ile öne çıkan Türk üniversitelerindeki öğrenci toplulukları, Elkins

vd. (2011)'nin çalışmasındaki öğrencilerin kampüs hayatına katılım faaliyetleri çeşitlemeleri ile örtüşmektedir. Ayrıca Dunkel ve Schuh (1998)'un çalışmasındaki "professional/departmental, sports ve special interests (hobby-oriented)" ayrımlandırması, bu çalışmada elde edilen bulgularda da benzer biçimde görülmektedir. Bu anlamda, Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının Amerikan/Anglo Saxon ve bazı Avrupa üniversitelerinde görülen "Greek letter organizations, honor society ve fraternity/sorority" gibi (Dugan, 2013; Pascarella ve Terenzini, 2005) örgütlenmeler hariç, yurt dışı örnekleri ile benzerlik gösterdiği ifade edilebilir. Kendi içinde ise Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının devlet ve vakıf üniversitelerindeki dağılım benzeşmesi de "örgütlerin kendileri gibi olanlardan ve yaygın biçimde benimsenen modellerden etkilenmeleri" ve "kurumsal aktörlerin zorlayıcı faktörleri" (Üsdiken vd., 2017) kuramlarında açıklanan bir eş biçimlilik (Emil, 2020) durumunun Türk üniversitelerinde büyük ölçüde geçerli olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmanın Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının çeşitliliğini ortaya koyması anlamında ulaştığı sonuçlar, hem üniversitelerin hem de araştırmacıların öğrenci toplulukları konusu üzerine daha fazla eğilmeleri için bir başlangıç olarak kabul edilebilir. Zira öğrencilerin yükseköğrenimleri sırasında kazanacakları akademik ve sosyal beceriler kadar boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri de önem arz etmektedir. İleriki yaşamlarında bu dönemlerde kazanılan alışkanlıkların önemli ölçüde etkisi olduğu düşünüldüğünde (Akyüz ve Türkmen, 2015; Lapa ve Ardahan, 2009); üniversitelerin bu konuda daha fazla bilimsel ve akademik yöntemlerle teorik ve pratik yaklaşımlarda bulunması kaçınılmaz gözükmektedir. Dolayısıyla öğrenci katılımının en somut yansımaları olan topluluklara öğrencilerin üye olma/katılma nedenleri, topluluk faaliyetlerinin öğrencilerin kazanımları üzerindeki yansımaları, toplulukların fiili ve yasal durumları ve geliştirilmesi gereken yönlerinin de yükseköğretim çalışmaları alanında daha kapsamlı bir biçimde incelenmesi gerekmektedir. Bu aynı zamanda yükseköğretim sistemindeki karar vericiler ve uygulayıcılar açısından da üniversitelerin öğrenme kazanımları ile ilgili dışsal baskılara karşı öğrencilerin tutumlarını ve beceri gelişimlerini inceleyebilmek için öğrenci topluluklarındaki çeşitlenmenin de desteklenmesi ve koordine edilmesi anlamına gelmektedir. Nitekim Orta Doğu Teknik Üniversitesi örneğinde olduğu gibi, aday öğrencilere üniversite tanıtımında topluluk faaliyetlerinin etkili bir yöntem olarak kullanılması gibi pratik yöntemler, her geçen gün kontenjan doluluğu sıkıntıları artan Türk devlet ve vakıf üniversitelerinin çözüm stratejilerine katkı sunabilecektir.

Türk üniversitelerindeki öğrenci topluluklarının çeşitliliği ve sayıca fazlalığı olumlu olarak değerlendirilse de; bu konu üzerinde üniversitelerin geliştirmesi gereken bir takım hususlar bulunmaktadır. Bu noktada üniversitelere; öğrenci topluluklarını internet sayfalarında daha fazla görünür ve daha kolay erişilir hale getirmeleri ve detaylı ve güncel bilgiler içeren portal uygulamalar geliştirerek yaygınlaştırmaları önerilebilir. Bu anlamda Türk üniversitelerinin bazı örneklerinde görülen Öğrenci Toplulukları Koordinatörlüğü ve Öğrenci Toplulukları Yönetimi Birimi gibi uygulamaların bu sorunsala olumlu katkılar sunacağı ifade edilebilir. Ancak öğrenci topluluklarının görünürlüğü ve erişim kolaylığı için en önemli katkının üniversitelerde öğrencilerin

katılımcı yönetim anlayışı ile topluluklarını temsil edebilecekleri ve üniversite yönetimi ile olan ilişkilerini artırabilecekleri “Öğrenci Toplulukları Birliği” gibi bir yapılanma ile sunulabileceği göz ardı edilmemelidir. İngiltere başta olmak üzere Kıta Avrupası ve Amerikan üniversitelerinde Leeds ve Cardiff Üniversiteleri gibi başarılı örnekleri bulunan ve Türkiye’de de İstanbul Teknik, İstanbul Aydın, Çağ ve Atatürk gibi üniversitelerde uygulamalarına rastlanılan böylesi bir yapılanmanın daha da işlevli/işler hale getirilmesinin, üniversitelerde katılımcı ve demokratik kültürün gelişmesine anlamlı katkılar sunacağı aşikârdır.

Bununla beraber Türk öğrenci topluluklarının finansal ve örgütsel açılarından yapılanmalarında öğrenci odaklı yeni düzenlemelere gidilmesinin de acilen tartışılır hale gelmesi gerekmektedir. Öğrenci topluluklarının üniversitelerin internet sayfaları dışında başka sosyal platformlarda da profesyonel bir biçimde erişilmesine ve görsel hale gelmesine imkân tanıyan (Manisa Celal Bayar Üniversitesi örneği gibi) kurumsal, yapısal, operasyonel ve finansal desteklerin artırılarak toplulukların sürekliliği ve sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.

Gelecek çalışmalar için; toplulukların faaliyetleri ile ilgili daha detaylı bilgilere ulaşılması için eskiden ve/veya mevcut topluluk üyesi olan öğrencilerle yapılan görüşmelere dayalı nitel/nicel yöntemlerle zenginleştirilmiş araştırmalar yapılabilir. Ayrıca öğrencilerin öğrenci topluluklarından beklentileri ve bu topluluklarının kendilerine olan potansiyel ve somut kazanımları derinlemesine araştırılabilir. Türk üniversitelerindeki öğrenci toplulukları yabancı ülkelerdeki üniversitelerdeki durumlarla karşılaştırmalı incelenebilir.

Bu çalışmanın en büyük kısıtı, öğrenci topluluklarının sadece üniversitelerin internet sayfaları üzerinden ele alınıp adlarına göre çeşitlilik analizlerinin yapılmasıdır. Bu durum; mesleki bir öğrenci topluluğun sosyal sorumluluk faaliyeti yapması örneğinde olduğu gibi birden çok amaçları bulunan ve birçok farklı faaliyetler yürüten öğrenci topluluklarının genel olarak kategorize edilmesinin en temel paradoksu olarak değerlendirilebilir. Bu paradoksal durumun; toplulukların amaçlarını ve faaliyetlerini çoklu araştırma verileriyle ve yöntemleriyle analiz eden çalışmalarla bertaraf edilmesi mümkündür. Böylelikle çok sayıda veri ile internet dokümanları üzerinden analizlerde bulunan bu çalışmadaki bulgular ve sonuçlar daha da zenginleştirilerek; yükseköğretim alan yazınındaki ve uygulamadaki çıkarımlara daha fazla katkılar sunulabilecektir.

Kaynaklar

- Akyüz, H., & Türkmen, M. (2015). Investigation of university students' attitudes towards leisure time activities: Bartın University sample. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(Special Issue 1), 340-357.
- Altbach, P. G. (2011). The academic profession: The realities of developing countries. In Philip G. Altbach (Ed), *Leadership for world-class universities: Challenges for developing countries* (pp. 205-223). Routledge.
- Astin, A. W. (1984). Student involvement: A developmental theory for higher education. *Journal of College Student Personnel*, 25, 297-308.
- Avcı, Ö., Ring, E., & Mitchell, L. (2015). Stakeholders in U.S. higher education: An analysis through two theories of stakeholders. *The Journal of Knowledge Economy & Knowledge Management*, X(II), 45-54.
- Bergan, S. (2004). *Student participation in higher education governance*. Semantic Scholar. https://pdfs.semanticscholar.org/845a/ba2e03d09a9857682335d068d90cdda5dc06.pdf?_ga=2.141904753.210436895.1579999026-485561085.1565937251
- Bjorkquist, C. (2008). Continuity and change in stakeholder influence: Reflections on elaboration of stakeholder regimes. *Reflecting Education*, 4(2), 24-38.
- Burrows, J. (1999). Going beyond labels: A framework for profiling institutional stakeholders. *Contemporary Education*, 70(4), 5-10.
- Chi, B. S. (2000). *Service-learning as 'citizenship' education: The promise and puzzles*, Washington DC: Corporation for National Service. Unomaha. <https://digitalcommons.unomaha.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1044&context=slcecurriculum>
- Coffey, A., Atkinson, P. (1996). *Making sense of qualitative data: Complementary research strategies*. Sage.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). Routledge.
- Cooper, D. L., Healy, M. A., & Simpson, J. (1994). Student development through involvement: Specific changes over time. *Journal of College Student Development*, 35, 98-102.
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). Sage.
- Cortés-Sánchez, J. D. (2017). *Mission and vision statements of universities worldwide-a content analysis*. Bogotá: Documento de investigación No. 152, Editorial Universidad del Rosario.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. Sage.
- Dey, E. L., Antonaros, M., Ott, M. C., Barnhardt, C. L., & Holsapple, M. A. (2010). *Developing a moral compass: What is the campus climate for ethics and academic integrity? Core commitments: educating personal and social responsibility*. Washington, DC: Association of American Colleges and Universities. https://www.aacu.org/sites/default/files/files/core_commitments/moralcompassreport.pdf
- Dugan, J. P. (2013). Patterns in group involvement experiences during college: Identifying a taxonomy. *Journal of College Student Development*, 54, 229-246.
- Dugan, J. P., & Komives, S. R. (2007). *Developing leadership capacity in college students: Findings from a national study. A report from the multi-institutional study of leadership*. College Park, MD: National Clearinghouse for Leadership Programs.
- Dunkel, N. W., & Schuh, J. H. (1998). *Advising student groups and organizations*. Jossey-Bass.
- Elkins, D. J., Forrester, S. A., & Noel-Elkins, A. V. (2011). Students' perceived sense of campus community: The influence of out-of-class experiences. *College Student Journal*, 45, 105-122.
- Emil, S. (2020). What do universities' virtual faces tell at a glance? A visual and textual analysis of Turkish universities' official homepages. *Journal of Higher Education*, 10(1), 1-10. <https://doi:10.2399/yod.19.009>
- Eskici, M., & Aktaş, R. (2014). Üniversite öğrencilerinin öğrenci kulüplerine yönelik görüşleri. *Asian Journal of Instruction*, 2(1), 31-40.

- Etzkowitz H., & Leydesdorff L. (2000). The dynamics of innovation: From national systems and "Mode 2" to a triple helix of university-industry-government relations. *Research Policy*, 29(2), 109-123.
- Ewing, J. C., Bruce, J. A., & Ricketts, K. G. (2009). Effective leadership development for undergraduates: How important is active participation in collegiate organizations? *Journal of Leadership Education*, 7(3), 118-131.
- Foreman, E. A., & Retallick, M. S. (2013). Using involvement theory to examine the relationship between undergraduate participation in extracurricular activities and leadership development. *Journal of Leadership Education*, 12(2), 56-73.
- Foubert, J. D., & Grainger, L. U. (2006). Effects of involvement in clubs and organizations on the psychosocial development of first-year and senior college students. *NASPA Journal*, 43(1), 166-182.
- Froumin, I. (2011). Establishing a new research university: The higher school of economics, the Russian Federation. In P. G. Altbach, and J. Salmi (Eds.), *The road to academic excellence the making of world-class research universities* (pp. 293-322). The World Bank.
- Fusch, P., Fusch, G. E., & Ness, L. R. (2018). Denzin's paradigm shift: Revisiting triangulation in qualitative research. *Journal of Social Change*, 10(1), 19-32.
- Gallagher, M. (2011). The role of elite universities in national higher education and research systems, and the challenges of prosecuting the case for concentrating public investment in their development in Australia, In N. C. Liu, Q. Wang, and Y. Cheng (Eds.), *Paths to a world-class university* (pp. 29-66). Sense Publishers.
- Gellin, A. (2003). The effect of undergraduate student involvement on critical thinking: A meta-analysis of the literature 1991-2000. *Journal of College Student Development*, 44(6), 746-762.
- Gerdes, H., & Mallinckrodt, B. (1994). Emotional, social, and academic adjustment of college students: A longitudinal study of retention. *Journal of Counseling & Development*, 72(3), 281-288.
- Guardia, J. R., & Evans, N. J. (2008). Factors influencing the ethnic identity development of Latino fraternity members at a Hispanic Serving Institution. *Journal of College Student Development*, 49, 163-181.
- Hoştut, S. (2018). Türk üniversitelerin paydaş analizi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(3), 187-200.
- Huang, Y., & Chang, S. (2004). Academic and cocurricular involvement: Their relationship and the best combinations for student growth. *Journal of College Student Development*, 45, 391-406.
- Johnson, J. H. (1991). *Student voice motivating students through empowerment*. Oregon School Study Council.
- Jones, S. R., & Abes, E. S. (2004). Enduring influences of service-learning on college students' identity development. *Journal of College Student Development*, 45(2), 149-166.
- Jongbloed, B., Enders, J., & Salerno, C. (2008). Higher education and its communities: interconnections, interdependencies and research agenda. *Higher Education*, 56, 303-324.
- Lapa, T. Y., & Ardahan, F. (2009). The reasons students at Akdeniz University participate in leisure activities and the ways they spend their time. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 20(4), 132-144.
- Lizzio, A., & Wilson, K. (2009). Student participation in university governance: The role conceptions and sense of efficacy of student representatives on departmental comite 's. *Studies in Higher Education*, 34(1), 69-84.
- Logue, C. T., Hutchens, T. A., & Hector, M. A. (2005). Student leadership: A phenomenological exploration of postsecondary experiences. *Journal of College Student Development*, 46(4), 393-408.
- Lukovics, M. and Zuti, B. (2015). New functions of universities in the XXI. century: fourth generation" universities. *Transition Studies Review*, 22(2), 33-48.
- Lukovics, M., & Zuti, B. (2013). *Successful universities towards the improvement of regional competitiveness: fourth generation' universities*. Regional Integration: Europe, the Mediterranean and the World Economy Conference, European Regional Science Association (ERSA), Conference Paper, Palermo, Olaszország.
- Martin, L. M. (2000). The relationship of college experiences to psychosocial outcomes in students. *Journal of College Student Development*, 41, 294-303.

- McMillan, J. H. (1996). *Educational research: Fundamentals for the consumer*. HarperCollins College Publishers.
- Menon, M. E. (2003). Student involvement in university governance: A need for negotiated educational aims? *Tertiary Education and Management*, 9, 233-246.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed). Sage.
- Mitchell, R. K., Agle, B. R., & Wood, D. J. (1997). Toward a theory of stakeholder identification and salience: Defining the principle of who and what really counts. *The Academy of Management Review*, 22(4), 853-886.
- Mohan Bursalı, Y., & Aksel, İ. (2016). Sosyal girişimciliğin genç aktörleri: Üniversite öğrenci toplulukları örneği. *Journal of Social Sciences and Humanities Researches*, 17(37), 85-101.
- Pascarella, E. T., & Terenzini, P. T. (2005). *How college affects students: Vol. 2 A decade of research*. John Wiley & Sons, Inc.
- Phillips, J. A., McLaughlin, M. M., Gettig, J. P., Fajiculay, J. R., & Advincula, M. R. (2015). An analysis of motivation factors for students' pursuit of leadership positions. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 79(1), 1-5.
- Richter, F. D., & Tjosvold, D. (1980). Effects of student participation in classroom decision making on attitudes, peer interaction, motivation, and learning. *Journal of Applied Psychology*, 65(1), 74-80.
- Salmi, J. (2011). The road to academic excellence: lessons of experience. In P. G. Altbach, and J. Salmi (Eds.), *The road to academic excellence the making of world-class research universities* (pp. 323-342). The World Bank.
- Schlossberg, N. K. (1989). Marginality and mattering: Key issues in building community. *New Directions for Student Services*, 48, 5-15.
- Sears, J. T., & Hall, J. D. (2000). Generational influences on contemporary curriculum thought. *Journal of Curriculum Studies*, 32(2), 199-214.
- Sehoole, C., & Lee, J. J. (2020). South Africa as a geopolitical hub for migration and international student mobility. *Higher Education Governance & Policy*, 1(2), 99-108.
- Seres, L., Pavlicevic, V, & Tumbas, P. (2018). *Digital transformation of higher education: competing on analytics*. Proceedings of INTED2018 Conference 5th-7th March 2018, Valencia, Spain, pp. 9491-9497.
- Smith, M. W. (1994). Community service learning: Striking the chord of citizenship. *Michigan Journal of Community Service Learning*, 1(1), 37-43.
- Star, C., & Hammer, S. (2008). Teaching generic skills: Eroding the higher purpose of universities or an opportunity for renewal? *Oxford Review of Education*, 34(2), 237-251.
- Terenzini, P. T., Pascarella, E. T., & Blimling, G. S. (1996). Students' out-of-class experiences and their influence on learning and cognitive development: A literature review. *Journal of College Student Development*, 37, 149-162.
- Turan, D. , Duysak, A., & Kuşuoğlu, İ. H. (2017). Üniversite öğrenci topluluklarının toplumsallaşmada yeri ve önemi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Journal of Social Sciences*, 3(6), 203-217.
- Üsdiken, B., Divarçı Çakmaklı A., & Topaler, B. (2017). "Strategy" in public and private universities, 1982-2014. *Journal of Management Research*, 13(1-2), 8-40.
- Webber, K. L., Krylow, R. B., & Zhang, Q. (2013). Does involvement really matter? Indicators of college student success and satisfaction. *Journal of College Student Development*, 54(6), 591-611.
- Wissemá, J. G. (2009). *Towards the third generation university: Managing the university in transition*. Edward Elgar Publishing.
- Yaldır, A., Koyuncuoğlu, M. U., & Demir, B. (2016). Üniversiteler için öğrenci topluluk yönetim bilgi sistemi uygulaması. XVIII. Akademik Bilişim Konferansı, Aydın, 936-944. Retrieved from <https://ab.org.tr/ab16/bildiri/315.pdf>
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Qualitative research methods in the social sciences*. Seçkin Publication.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). 2020. Üniversitelerimiz. <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz>

Zuo, B., & Ratsoy, E. W. (1999). Student participation in university governance. *The Canadian Journal of Higher Education*, 29(1), 1-26.

Yazarlar

Ömür Hakan KUZU, Selçuk Üniversitesi Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi Turizm Rehberliđi Bölümünde Doçent Doktor olarak görev yapmaktadır. Araştırma ilgi alanları arasında stratejik yönetim, kalite güvencesi ve yükseköğretim politikaları konuları yer almaktadır.

İletişim

Ömür Hakan Kuzu, Selçuk Üniversitesi Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi, Beyşehir-Konya/Türkiye

E-mail: ohkuzu@selcuk.edu.tr